

znani čebelarji

DRAGO HORVAT,
ČD Negova

PETER DAJNKO,

avtor prve knjige o čebelarstvu, napisane v slovenskem jeziku

Niedna reč deželškega gospodarstva ne plača na se storjenega zatročka, mara ino truda tak bogato, kak čelna reja, ino le je ona blizo po vsih naših krajih skoro celo zapušena ino ne s tako marljivostjo ino skerbjo ravnana, kak si zasluži.

S to kritično mislijo začenja Peter DAJNKO svoj predgovor, napisan 20. avgusta 1830 v Radgoni, v knjigi, ki je izšla leta 1831, z naslovom **ČELARSTVO (ali celo novi, kratki, popun navuk čelne reje, to je edina, prava ino gotova vodba, kak se naj ležej ino naj bolše dajo čele rediti na dosegenje naj vekšega haska ino veselja, KNIGA za vse čelne prijatele vsakega strana, kero je iz naj vednesih mnogoletnih čelarov ino po lastnih skušenostah spisal ino na svetlo dal Peter Dainko, kaplan pri mestni fari v Radgon).**

Peter DAJNKO se je rodil 23. aprila 1787 v Črešnjevcih pri Gornji Radgoni, umrl pa je 22. februarja 1873 v Veliki Nedelji. Izhaja iz kmečke družine, gimnazijo je obiskoval v Mariboru, teologijo je študiral v Gradcu in bil leta 1813 posvečen v duhovnika. Kot župnik, dekan in okrožni šolski nadzornik je služboval v Gornji Radgoni in pri Veliki Nedelji.

Velja za najplodovitejšega štajerskega pisca tedanje dobe. Kot najzanimivejši in poleg slovnic nadvse izvirni deli dr. Bernard Rajh poudarja zbirko narodnih pesmi *Posvetne pesmi* iz leta 1827 in poljudno strokovni čebelarški priročnik **Čelarstvo** iz leta 1831.

V svoji strokovni oceni **Čelarstva** je dr. Janez Poklukar med drugim zapisal: *Peter Dajnko je izdal svoje Čelarstvo v letu 1831, ko še niso poznali premičnega satja, točil, čebelje pasme še niso bile določene. Tudi trgovine s čebelami še ni bilo. Prav tako je bilo zelo pomanjkljivo znanje o boleznih čebel.*

Na avtorjevo nesrečo je delo obtičalo v senci Goličnikovega prevoda Janševega dela *Popolni nauk o čebelarstvu* (1792). V obdobju pred pomladjo narodov je bilo Dajnkovo Čelarstvo prisilno pozabljeno tudi iz političnih vzrokov ter odrinjeno zaradi svojega samosvojega vzhodnoslovenskega jezika.

Pozaba tega Dajnkovega dela se je nadaljevala v prvi polovici 20. stoletja. Takrat Čelarstva niso poznali ali pa

so ga namenoma izrinili iz slovenske čebelarke zavesti kot nekaj nerazumljivega in neprimerne za moderno čebelarstvo.

In potem dr. Poklukar nadaljuje: *S presenečenjem lahko ugotovimo, da je Dajnkovo Čelarstvo celo aktualno tudi danes in da bo tako tudi v prihodnosti.* In svojo strokovno oceno konča takole: *Vsekakor lahko čebelarji v Dajnkovem čebelarstem priročniku najdemo številne ideje za praktične rešitve nastalih problemov pri čebeljih družinah, predvsem pri čebelab v nakladnih panjib.*

Dajnkovo **Čelarstvo** je razdeljeno na šest poglavij in razčlenjeno na 500 vprašanj in odgovorov. To priča o veliki preglednosti vsebine, s čimer je Dajnko želel kar

Lepo obranjena rojstna hiša Petra Dajnka v Črešnjevcih pri Gornji Radgoni, ki je spomeniško zaščiten in se v njej nabaja skromna zbirka raznih predmetov, katerih lastnik je bil sam ali njegovi starši.

najbolj olajšati uporabo priročnika bralcem. Poglavlja je razdelil zelo pregledno. Najprej je obravnaval biologijo in navade čebel; v drugem poglavju je opisal čebelja bivališča ter orodja, ki jih potrebujemo pri čebelarjenju oziroma so jih potrebovali takrat; v tretjem je opisal, kako naselimo čebeljo družino in jo potem primerno oskrbujemo; v četrtem nas pouči o razmnoževanju čebel; v petem opisuje čebelarjeva opravila skozi vse leto; šesto poglavje pa vsebuje natančne napotke o ravnanju z medom in voskom.

Zavedal se je pomena svojega dela, in ker je poznal razmere v čebelarstvu na območju Prlekije in Slovenskih goric, mu je bilo veliko do tega, da s svojim priročnikom temeljito spremeni način čebelarjenja in tako pripomore k temu, da bi njegovi rojaki začeli uporabljati bolj humane metode pri pridobivanju medu ter povečali pridobitnost *čelne reje*.

To nam potrjuje že sam začetek priročnika, saj Dajnko svoj uvod začne z vprašanjem: **1. Vu čemi obstoji čelna reja?** in odgovorom: **Vu strežbi ino reditbi čel, naj bi se od njih, keliko mogočno, veliki prid ino hasek dobival ino človeka veseloval.**

To kratko in skromno predstavitev **Čelarstava** končajmo s 500. vprašanjem: **K čemi pa so gomole, ke-re si is prešanih voščenic, trošin ino sator-**

nic natisnemo? in odgovorom: **Mi jemlemo nje za glodanje bižnih reči, za flastre, za kadenje pri dravnatih ino drugih boleznih. Tudi nje v ocet ino žganico namočene vežemo živini na izveržene ali previnjene telne rude ino stiske. Tudi je dobro z njimi otečene telne strane kaditi.**

Številni si še dandanes zastavljajo vprašanje, ali je Dajnko poznal Janševa dela. Enotnega odgovora ni. Sam menim, da bi na to vprašanje lahko odgovorila temeljita strokovna analiza tako Dajnkovih kot Janševih del. In če bi ta odgovor tudi poznali, se pomen Dajnka in njegovega dela ne bi prav nič spremenil. Janševa dela so bila v tistem času pisana v nemščini, in ker knjige tedaj niso bile tako razširjena dobrina, kot so dandanes, so bile preprostim ljudem Prlekije in še posebej Slovenskih goric zelo nedostopne. **Čelarstvo** pa je Dajnko napisal v slovenskem jeziku, ga objavil in tudi poskrbel, da je bilo razširjeno med ljudi.

France Novak z Znanstveno-raziskovalnega centra pri SAZU v Ljubljani svoj prispevek v Dajnkovem zborniku (simpozij v Gornji Radgoni, 1997) z naslovom **Dajnkovo čebelarstvo izrazje** konča takole: *Za konec lahko rečemo, da je Dajnko naredil veliko dejanje za slovensko čebelarstvo izrazje. Čeprav je izhajal iz pokrajine, v kateri se je rodil, v kateri je deloval in katera jezik je v znatni meri upošteval tudi v knjižnem jeziku, ni zanemaril skupnega slovenskega jezikovnega interesa. Cela vrsta izrazov kaže, da je pospeševal tudi skupna slovenska prizadevanja.*

Upam, da je ta prispevek le začetek predstavitve Petra Dajnka in njegovega **Čelarstva** širši slovenski čebelarji javnosti. Razlogov za to, zakaj o Dajniku do zdaj ni bilo veliko napisanega, je več in jih tukaj ne nameravam povzemati. Omenim naj le dva, za katera nekateri menijo, da sta bila ključna za Dajnkovo zamolčanje. Prvi vzrok naj bi bila njegova vloga v znani črkarski pravdi, drugi pa njegov spor s Slomškom. Naj bo tako ali drugače, dandanes je treba to preseči in Dajniku priznati mesto ob Antonu Janši, saj sta v tistem času oba veliko storila za razvoj in napredek slovenskega čebelarstva. Vsi slovenski čebelarji smo zdaj dediči njunega izročila. Predvsem čebelarji v Prlekiji in Slovenskih gorica moramo biti ponosni na Petra Dajnka, ljudskega učitelja na področju čebelarstva, dušnega pastirja Gornje Radgone in Velike Nedelje, narodnega buditelja, pisatelja in pesnika ter zbiratelja narodnega kulturnega blaga. Tega smo se zavedali tudi v Gornji Radgoni. Na mojo pobudo je občinski svet leta 2001 zagotovil sredstva za izdajo ponatisa **Čelarstva**, tako da je še istega leta izšlo v 500 izvodih.